

25. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
26. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN)	Nie dotyczy
27. Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR)	Nie dotyczy
28. Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Nie dotyczy
29. Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Nie dotyczy
30. Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Nie dotyczy

2.7.1.2. Poddziałanie 7.1.2. Aktywna integracja - projekty konkursowe

1. Poddziałanie	7.1.2. Aktywna integracja - projekty konkursowe	
2. Cel tematyczny/ Priorytet inwestycyjny	Cel tematyczny	09 Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją
	Priorytet inwestycyjny	9i Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie

3. Cel szczegółowy działania	Wzrost szans na rynku pracy osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.
4. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu (osoby). Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu (osoby). Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) (osoby).
5. Lista wskaźników produktu	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (osoby). Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (C) (osoby). Liczba zawartych porozumień o współpracy na rzecz realizacji usług aktywnej integracji (szt.).
6. Typy projektów	1. Projekty z zakresu wsparcia działań, mających na celu integrację i aktywizację społeczno-zawodową osób, rodzin/grup/środowisk zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, przez wykorzystanie instrumentów aktywizacji: a) zawodowej – pomoc w podjęciu decyzji dotyczącej wyboru lub zmiany zawodu, wyposażenie w kompetencje i kwalifikacje zawodowe oraz umiejętności pożądane na rynku pracy tj. np. wsparcie usług reintegracji i rehabilitacji społeczno-zawodowej świadczonych w Centrach Integracji Społecznej, Klubach Integracji Społecznej, Zakładach Aktywności Zawodowej lub Warsztatach Terapii Zajęciowej ^{119,120} , zatrudnienie wspierane, zatrudnienie wspomagane, praktyki, staże, prace społecznie użyteczne, usługi asystencko-doradcze wspierające aktywizację zawodową, w tym: trener pracy, asystent pracy, doradca zawodowy). b) edukacyjnej – podniesienie poziomu wykształcenia lub jego dostosowania do potrzeb rynku pracy tj. np. sfinansowanie zajęć szkolnych, związanych z uzupełnieniem wykształcenia na poziomie podstawowym, gimnazjalnym, ponadgimnazjalnym lub policealnym dla osób w wieku aktywności zawodowej (wraz ze stypendiami ¹²¹), zajęcia w ramach kształcenia ustawicznego oraz kosztów z nimi związanych w celu uzyskania zawodu lub przygotowania zawodowego, ¹²² sfinansowanie zajęć w ramach podnoszenia kluczowych kompetencji i umiejętności zawodowych, kursy podnoszące kwalifikacje zawodowe (wraz ze stypendiami), organizacja i sfinansowanie usług wspierających aktywizację edukacyjną (np. brokera edukacyjnego oraz

¹¹⁹ W zakresie nie finansowanym przez PFRON.

¹²⁰ Co do zasady **nie są tworzone nowe WTZ**. Ewentualną decyzję o dopuszczeniu możliwości tworzenia WTZ w ramach RPO podejmuje IZ RPO po przeprowadzeniu analizy potrzeb regionu w tym zakresie oraz zagwarantowaniu trwałości funkcjonowania nowotworzonych podmiotów. Decyzja o możliwości tworzenia WTZ zostanie podjęta w oparciu o *Badanie monitoringowe sektora ekonomii społecznej oraz jakości wsparcia i efektów działań w obszarze reintegracji społecznej i zawodowej podmiotów ekonomii społecznej ze wskazaniem rekomendacji dla systemu monitoringu* zleconego przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu i zostanie uwzględniona w wezwaniu do złożenia wniosków dla projektów pozakonkursowych oraz w Regulaminie konkursu dla projektów konkursowych. Zgodnie z Podrozdziałem 4.2 projektu Wytucznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020 zarówno CIS, KIS i ZAZ mogą być tworzone.

¹²¹ Stypendia wypłacane na zasadach określonych w Ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

¹²² Po konsultacji z Powiatowym Urzędem Pracy, w przypadku osoby zarejestrowanej w PUP jako osoba bezrobotna.

	<p>kosztów z nimi związanych) zawodowe (wraz ze stypendiami⁸³), organizacja i sfinansowanie usług wspierających aktywizację edukacyjną (np. brokera edukacyjnego oraz kosztów z nimi związanych).</p> <p>c) zdrowotnej – wyeliminowanie lub złagodzenie barier zdrowotnych utrudniających funkcjonowanie w społeczeństwie lub powodujących oddalenie od rynku pracy (<u>tylko w przypadku gdy stanowi jeden z elementów projektu, w powiązaniu z innymi instrumentami aktywizacji i/lub podejmowanym zatrudnieniem</u>), np.</p> <ul style="list-style-type: none">- finansowanie badań profilaktycznych lub specjalistycznych,- skierowanie i sfinansowanie terapii psychologicznej, rodzinnej, psychospołecznej dla osób lub rodzin,- skierowanie i sfinansowanie programu psychoterapii w zakładzie leczenia odwykowego w przypadku osób uzależnionych od alkoholu¹²³,- skierowanie i sfinansowanie programu terapeutycznego w zakładzie opieki zdrowotnej dla osób uzależnionych od narkotyków lub innych środków odurzających¹²⁴,- sfinansowanie części kosztów zespołów ćwiczeń fizycznych usprawniających psychoruchowo lub zajęć rehabilitacyjnych zgodnie z potrzebami osób z niepełnosprawnościami,- skierowanie i sfinansowanie programu korekcyjno - edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie oraz wsparcie dla osób dotkniętych przemocą, o których mowa w przepisach o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie; <p>d) społecznej - przywrócenie lub wzmocnienie kompetencji społecznych, zaradności, samodzielności i aktywności społecznej, np.:</p> <ul style="list-style-type: none">- organizacja i finansowanie usług wspierających osoby z niepełnosprawnościami¹²⁵ (m.in. koszty zatrudnienia tłumacza osoby głuchoniemej, przewodnika osoby niewidomej, asystenta osoby niepełnosprawnej),- finansowanie kosztów dostępu do usług bezpłatnego poradnictwa prawnego i obywatelskiego (indywidualnego i grupowego) oraz mediacji rodzinnej i interwencji kryzysowej,- organizacja i finansowanie kosztów wolontariatu oraz kosztów zatrudnienia osoby prowadzącej klub wolontariuszy¹²⁶,- organizacja i finansowanie treningów kompetencji i umiejętności społecznych w tym kosztów zatrudnienia i działania osoby prowadzącej klub lub grupę,- organizacja i finansowanie uczestnictwa w grupach i klubach samopomocowych w tym kosztów zatrudnienia i działania osoby prowadzącej klub lub grupę,- organizacja i finansowanie usług wsparcia i aktywizacji rodzin marginalizowanych (m.in. asystent rodziny, mediator),- koszty zatrudnienia np. asystenta osoby bezdomnej, asystenta osoby opuszczającej zakład karny,
--	--

¹²³ W rozumieniu Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

¹²⁴ W rozumieniu przepisów o przeciwdziałaniu narkomanii.

¹²⁵ Zgodnie z Konwencją ONZ o prawach osób niepełnosprawnych.

¹²⁶ Zgodnie z przepisami o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

	<ul style="list-style-type: none">- pokrycie kosztów uczestnictwa w placówkach wsparcia dziennego, świetlicach i klubach¹²⁷,- organizacja i finansowanie usług wspierających animację lokalną, w tym kosztów zatrudnienia animatora lokalnego, lidera klubu integracji społecznej, streetworkera),- praca socjalna¹²⁸ <p>Działania o charakterze środowiskowym (wyłącznie przy jednoczesnym zastosowaniu instrumentów aktywizacji zawodowej, społecznej lub edukacyjnej) – m.in. koszty spotkań związanych np. z realizacją programów aktywności lokalnej, organizowanie i inspirowanie udziału mieszkańców w spotkaniach, w szczególności o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym; inne działania o charakterze integracyjnym wynikające np. z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, o przeciwdziałaniu narkomanii.</p> <p>W przypadku zastosowania instrumentów aktywnej integracji wobec danej osoby, sfinansowaniu mogą podlegać również:</p> <ul style="list-style-type: none">- koszty ubezpieczenia zdrowotnego uczestnika projektu;- koszty ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków uczestników projektu;- koszty opieki nad dzieckiem lub osobą zależną (na czas realizacji zajęć), poniesione przez osobę będącą uczestnikiem zajęć lub koszty zorganizowania zajęć z dziećmi lub osobami zależnymi osób będących uczestnikami zajęć;- koszty pobytu dziecka uczestnika projektu w świetlicach i klubach;- koszty dojazdów¹²⁹ uczestników projektu oraz osób z ich otoczenia, które korzystają z instrumentów aktywnej integracji a w przypadku osób z niepełnosprawnością w stopniu znacznym i umiarkowanym również ich opiekunów lub asystentów, związane z uczestnictwem w kursach, poradnictwie, szkoleniach, konsultacjach i innych zajęciach, związanych z realizacją projektu;- koszty wyżywienia dla uczestników projektu oraz osób z ich otoczenia, które korzystają z instrumentów aktywnej integracji, a w przypadku niepełnosprawnych uczestników ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności także ich opiekunów lub asystentów, podczas zajęć wynikających z zaplanowanej ścieżki reintegracji;- finansowanie badań stwierdzających zdolność do wykonywania pracy, uczestnictwa w szkoleniu lub przygotowaniu zawodowym, odbywania stażu, wykonywania prac użytecznie społecznych oraz stwierdzających szczegółowe predyspozycje wymagane do
--	--

¹²⁷ Zgodnie z Ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

¹²⁸ Działania realizowane przez pracownika socjalnego, mające na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Praca socjalna jest traktowana jako instrument aktywnej integracji o charakterze społecznym i obowiązkowo stosowana w projektach przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej.

¹²⁹ W przypadku braku możliwości skorzystania z dojazdu publicznymi środkami komunikacji istnieje możliwość sfinansowania kosztów podróży prywatnym środkiem lokomocji na zasadach przyjętych dla rozliczania podróży służbowych prywatnymi środkami komunikacji. Każdy taki przypadek musi znaleźć potwierdzenie w wywiadzie oraz regulaminie obowiązującym u realizatora/beneficjenta projektu.

	<p>wykonywania określonych zawodów zgodnie z art. 2 ust 3 i art. 40 ust 5 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy¹³⁰;</p> <p>2. Projekty służące sieciowaniu i dostarczaniu narzędzi zwiększających aktywność społeczną osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym i działających na ich rzecz oraz wzmacniających deinstytucjonalizację (<u>wyłącznie w powiązaniu z typem 1</u>).</p> <p>Sieciowanie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – łączenie podmiotów o podobnym charakterze działań lub podmiotów mających na celu wzmocnienie współpracy interdyscyplinarnej – wymiana zasobów i usług (sieci ponadgminne lub sieci ponadpowiatowe) w celu zmniejszenia obszarów wykluczenia społecznego; - wypracowywanie, dostarczenie, wdrażanie narzędzi zwiększających aktywność społeczną; - działania edukacyjne/szkoleniowe dla podmiotów odpowiadających za lokalną politykę integracyjną - np. gminy nie realizujące projektów w zakresie aktywnej integracji w okresie 2007-2013; - doradztwo w zakresie strategicznych inwestycji społecznych o charakterze lokalnym i ponadlokalnym; - tworzenie partnerstw międzygminnych / powiatowych, mających na celu wymianę usług w zakresie aktywnej integracji i ich realizację w miejscu zapotrzebowania.
7. Typ beneficjenta	<ol style="list-style-type: none"> 1. podmioty ekonomii społecznej, 2. organizacje pozarządowe, 3. instytucje rynku pracy, 4. jednostki organizacyjne jst¹³¹ 5. państwowe jednostki budżetowe
8. Grupa docelowa	<ul style="list-style-type: none"> - osoby i/lub rodziny zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym zgodnie z definicją¹³² zawartą w <i>Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020</i>, a także osoby w ich otoczeniu¹³³; - środowiska lub lokalne społeczności zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym
9. Instytucja pośrednicząca	Nie dotyczy

¹³⁰ Nie są finansowane badania, które zgodnie z Kodeksem pracy i aktami prawnymi wydanymi na jego podstawie należą do obowiązków pracodawcy. Badania lekarskie związane ze skierowaniem na szkolenia zawodowe nie są instrumentem aktywnej integracji.

¹³¹ W tym również jednostki samorządu terytorialnego (gmina, powiat).

¹³² Wsparcie dla osób **odbywających karę pozbawienia wolności** udziela się wyłącznie w ramach PO WER.

¹³³ Wsparcie kierowane jest do otoczenia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, o ile odbywa się ono wraz ze wsparciem dla osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz jest niezbędne dla skutecznego wsparcia tych osób.

10. Kategoria regionu	Słabo rozwinięty
11. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO (jeśli dotyczy)	<p>W realizacji Programu wykorzystywane są mechanizmy pozwalające osiągnąć komplementarność wewnątrzprogramową. W przypadku zidentyfikowanych potrzeb w tym zakresie stosowane są odpowiednie kryteria wyboru projektów, które zapewniają komplementarność wewnątrzprogramową. Ponadto komplementarność pomiędzy wypracowywanymi rozwiązaniami w poszczególnych osiach priorytetowych jest przedmiotem obrad forów takich jak Komitet Monitorujący czy odpowiednie grupy robocze przy Komitecie.</p> <p>Działania realizowane z EFS w ramach WRPO 2014+ są komplementarne w szczególności z działaniami realizowanymi w PO WER. Dla zapewnienia komplementarności pomiędzy regionalnymi programami operacyjnymi a POWER stosowane są odpowiednie wytyczne horyzontalne, a także jeśli zostanie zidentyfikowana taka potrzeba, kryteria wyboru projektów</p> <p>Działania realizowane z EFS w ramach WRPO 2014+ są komplementarne również z krajowym Programem Operacyjnym Pomoc Żywnościowa 2014-2020, który oferuje żywność lub podstawową pomoc osobom najbardziej potrzebującym. Interwencja PO PŻ nastawiona jest głównie na wsparcie w zabezpieczeniu podstawowej potrzeby, jaką jest żywność, natomiast interwencja z EFS ma na celu aktywizację zawodową osób zagrożonych wykluczeniem oraz ich aktywizację społeczną przez aktywną integrację.</p>
12. Instrumenty terytorialne	Dokładny zakres stosowania wymiaru terytorialnego określony zostanie po zakończeniu negocjacji Strategii ZIT oraz uzyskaniu rozstrzygnięć w zakresie pozostałych instrumentów terytorialnych założonych w WRPO 2014+ (w tym regulowanych przez właściwe Wytyczne MIR).
13. Tryby wyboru projektów	Konkursowy
14. Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu
15. Limity i ograniczenia w realizacji projektów	<p>Główne limity i ograniczenia zostały wskazane w punktach 22-26 niniejszego dokumentu oraz poniżej. Dodatkowo, ewentualne ograniczenia i limity określone zostaną w wytycznych IZ WRPO na lata 2014-2020 w sprawie kwalifikowalności kosztów.</p> <p>1. Projekty realizowane zgodnie z <i>Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego</i></p>

i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020 oraz Zasadami przygotowania, realizacji i rozliczania projektów Działania 7.1 w ramach WRPO 2014-2020¹³⁴

2. Podstawa prawna: Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej, Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym, Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego i inne.
3. Wsparcie jest kierowane do osób, wobec których zastosowanie wyłącznie instrumentów i usług rynku pracy jest niewystarczające i istnieje konieczność zastosowania w pierwszej kolejności instrumentów aktywnej integracji o charakterze społecznym, w tym do osób oddalonych od rynku pracy i skierowanych do objęcia Programem Aktywizacja i Integracja w oparciu o ustawę z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. W przypadku osób bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowym urzędzie pracy do wsparcia w ramach Osi Priorytetowej VII., co do zasady kwalifikują się osoby, które zgodnie z mechanizmem profilowania osób bezrobotnych pod kątem stopnia oddalenia od rynku pracy oraz gotowości do podjęcia zatrudnienia¹³⁵, należą do grupy III – tzw. oddalonych od rynku pracy¹³⁶.
4. Przedsięwzięcia podejmowane w obszarze ekonomii społecznej są zgodne z *Krajowym Programem Rozwoju Ekonomii Społecznej*¹³⁷. Rozwój usług społecznych i zdrowotnych na rzecz osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym jest zgodny z założeniami Ogólnoeuropejskich wytycznych dotyczących przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności oraz z kierunkami wskazanymi w *Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020*.
5. Premiuwane będą projekty realizowane przez jednostkę samorządu terytorialnego (jednostkę organizacyjną jst) i/lub w partnerstwie z jst (jednostką organizacyjną jst)¹³⁸.
6. Warunkiem realizacji projektu w 2 typie operacji jest konieczność nawiązania przez Beneficjenta partnerstwa z Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w Poznaniu (wyłącznie w połączeniu z typem 1).
7. Projekty w zakresie typu 2 dotyczące sieciowania możliwe są tylko w obszarach zdefiniowanych na poziomie Regulaminu konkursu przez IZ.
8. Premiuwane będą projekty skierowane w co najmniej 20% do osób lub rodzin spełniających przesłankę ubóstwa, doświadczających wielokrotnego wykluczenia społecznego rozumianego jako wykluczenie z powodu więcej niż jednej przesłanki, o których mowa w Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z

¹³⁴ oprac. WUP Poznań

¹³⁵ Ustawa z dnia 14.03.2014r. o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2014r., poz. 598).

¹³⁶ Program Aktywizacja i Integracja w oparciu o ustawę z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2013 r. poz. 647, z późn. zm.).

¹³⁷ Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej, MPiPS, Załącznik do uchwały nr 164 Rady Ministrów z dnia 12 sierpnia 2014 r. (Monitor Polski 2014 poz. 811 tom 1).

¹³⁸ Premia w postaci dodatkowych punktów.

	<p>wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.</p> <p>9. IZ rekomenduje aby jednostki organizacyjne pomocy społecznej, o których mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, wdrażając usługi aktywnej integracji, zlecały realizację określonych zadań projektowych na zasadach dotyczących zlecenia realizacji zadań publicznych, określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.</p> <p>10. Projekt przewiduje wdrożenie instrumentów aktywizacji zawodowej wyłącznie przez podmioty wyspecjalizowane w zakresie aktywizacji zawodowej, bez możliwości realizacji powyższych instrumentów przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej, o których mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004r.o pomocy społecznej. Usługi aktywnej integracji zawodowej mogą być realizowane w szczególności przez podmioty wskazane w Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszy Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.</p> <p>11. Zalecany okres realizacji projektów to 36 miesięcy.</p> <p>12. Realizowane projekty są zgodne z programami wojewódzkimi dotyczącymi poszczególnych obszarów (m.in. wsparcie rodziny i piecza zastępcza, wsparcie osób z niepełnosprawnościami, wsparcie osób starszych, wsparcie ofiar przemocy, wsparcie osób z zaburzeniami psychicznymi, wsparcie ekonomii społecznej).</p> <p>13. Zalecane jest, aby usługi świadczone w ramach projektów realizowane były zgodnie z opracowanymi na poziomie krajowym i regionalnym standardami, dobrymi praktykami i wytycznymi (np. Gminny Standard Wychodzenia z Bezdomności).</p> <p>14. Projekt zakłada przeprowadzenie diagnozy wśród uczestników projektu względem ich sytuacji w momencie rozpoczęcia udziału w projekcie tj. w odniesieniu do stopnia wykluczenia społecznego uczestników projektu w momencie rozpoczęcia udziału w projekcie, dokonywanej przez osoby wskazane w Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020 w celu pomiaru efektywności społeczno-zatrudnieniowej.</p> <p>15. Diagnoza uczestników projektów i wybór głównych narzędzi wsparcia dokonywana jest wspólnie z ośrodkiem pomocy społecznej.</p> <p>16. Projekty zakładają zindywidualizowane i kompleksowe wsparcie zgodne z zaplanowaną ścieżką reintegracji.</p> <p>17. W realizacji projektów preferowane będzie stosowanie klauzul społecznych.</p> <p>18. Projekt jest skierowany do grup docelowych z obszaru województwa wielkopolskiego (w przypadku osób fizycznych - uczą się, pracują lub zamieszkują one na obszarze województwa wielkopolskiego w rozumieniu przepisów Kodeksu Cywilnego w przypadku osób bezdomnych przebywają one na tym obszarze, w przypadku innych podmiotów posiadają one jednostkę organizacyjną na obszarze województwa wielkopolskiego).</p> <p>19. Projektodawca w okresie realizacji projektu prowadzi biuro projektu (lub posiada siedzibę, filię, delegaturę, oddział czy inną prawnie dozwoloną formę organizacyjną działalności podmiotu) na terenie województwa</p>
--	---

	<p>wielkopolskiego z możliwością udostępnienia pełnej dokumentacji wdrażanego projektu oraz zapewniające uczestnikom projektu możliwość osobistego kontaktu z kadrą projektu.</p> <p>20. W celu zapewnienia efektywności działań, IZ w odniesieniu do projektów przewidujących bezpośrednie wsparcie dla osób lub rodzin albo środowisk lub lokalnych społeczności zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym stosuje kryteria wyboru projektów dotyczące <u>efektywności społeczno-zatrudnieniowej</u>¹³⁹, weryfikuje spełnienie tych kryteriów oraz zobowiązuje beneficjentów w decyzji lub umowie o dofinansowanie projektu i uczestników projektów w dokumentacji dotyczącej uczestnictwa w projekcie do przedstawienia informacji niezbędnych do weryfikacji tych kryteriów.</p> <p>21. Projekt zakłada wskaźnik efektywności społeczno-zatrudnieniowej na poziomie, który zostanie określony w Regulaminie konkursu, zgodnie z <i>Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020</i>.</p> <p>22. Premiowane będą projekty, w których grupa docelowa składać się będzie m.in. z osób i/lub rodzin korzystających z Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 (PO PŻ), a zakres wsparcia dla tych osób i/lub rodzin nie powiela działań, które dana osoba i/lub rodzina otrzymała lub otrzymuje z PO PŻ w ramach działań towarzyszących, o których mowa w PO PŻ. Wsparcie w ramach projektu skierowane jest w pierwszej kolejności do powyższych osób.</p> <p>23. Ze środków EFS nie są finansowane biernie formy pomocy w postaci zasiłków. Świadczenia te mogą być uznane za wkład własny do projektu¹⁴⁰.</p> <p>24. Tworzenie nowych podmiotów reintegracyjnych, o których mowa w ustawie z 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym, zwłaszcza CIS, uwzględnia aspekt terytorialnego nasilenia problemów wykluczenia społecznego i ubóstwa¹⁴¹.</p> <p>24. Przewiduje się profilowanie rodzaju wsparcia zgodnie z sytuacją społeczno-gospodarczą wspieranych obszarów (<i>mapy dotyczące profilowania rodzaju wsparcia zostaną zamieszczone w Regulaminie konkursu</i>).</p> <ul style="list-style-type: none">- Wiejskie obszary funkcjonalne wymagające wsparcia procesów rozwojowych,- Obszary o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych <p><i>Przewiduje się premiowanie projektów na powyższych obszarach.</i></p>
--	---

¹³⁹ Zgodnie z *Wytycznymi Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020*.

¹⁴⁰ Zgodnie z *Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków EFS i EFRR na lata 2014-2020* ze środków EFS nie są finansowane biernie formy pomocy w postaci zasiłków (tj. koszt zasiłków nie będzie kwalifikowalny w ramach przedmiotowego dofinansowania). Jednocześnie koszty zasiłków mogą być uznane za wkład własny do projektu. Stypendia szkoleniowe stanowią koszty kwalifikowalne w ramach dofinansowania EFS. Wydatki związane z zasiłkami oraz stypendia szkoleniowe można wliczać w wymagany poziom wkładu własnego, określony w pkt. 24 w SzOOP.

¹⁴¹ Decyzja IZ o możliwości tworzenia nowych podmiotów reintegracyjnych o których mowa w ustawie z 13 czerwca 2013 roku o zatrudnieniu socjalnym zwłaszcza CIS zostanie podjęta w oparciu o *Badanie monitoringowe sektora ekonomii społecznej oraz jakości wsparcia i efektów działań w obszarze reintegracji społecznej i zawodowej podmiotów ekonomii społecznej ze wskazaniem rekomendacji dla systemu monitoringu* zlecone przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu i zostanie uwzględniona w Regulaminie konkursu.

	<p>25. W ramach Działania nie będą finansowane kampanie promocyjne - <i>działania upowszechniające</i> będą realizowane wyłącznie jako uzupełnienie działań wdrożeniowych.</p> <p>26. W ramach jednego projektu beneficjent może łączyć dopuszczone w działaniu typy realizowanych operacji.</p> <p>27. W ramach jednego konkursu dany beneficjent może aplikować o dofinansowanie tylko jednego projektu.</p> <p>28. Nie przewiduje się możliwości wsparcia w postaci finansowania zwrotnego.</p> <p>29. Wsparcia nie uzyskują projekty, które zostały fizycznie ukończone lub w pełni zrealizowane przed złożeniem do instytucji zarządzającej wniosku o dofinansowanie.¹⁴²</p>
<p>16. Warunki i planowany zakres stosowania <i>cross-financingu</i> (%)</p>	<p>Cross-financing w ramach projektów współfinansowanych z EFS może dotyczyć wyłącznie takich kategorii wydatków, bez których realizacja projektu nie byłaby możliwa, w szczególności w związku z zapewnieniem realizacji zasady równości szans, a zwłaszcza potrzeb osób z niepełnosprawnościami.</p> <p>W przypadku projektów współfinansowanych z EFS cross-financing może dotyczyć wyłącznie:</p> <p>a) zakupu nieruchomości,</p> <p>b) zakupu infrastruktury, przy czym poprzez infrastrukturę rozumie się elementy nieprzenośne, na stałe przytwierdzone do nieruchomości, np. wykonanie podjazdu do budynku, zainstalowanie windy w budynku,</p> <p>c) dostosowania lub adaptacji (prace remontowo-wykończeniowe) budynków i pomieszczeń¹⁴³ (maks. 10% wartości projektu).</p>
<p>17. Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych</p>	<p>W ramach projektów współfinansowanych z EFS w ramach przedmiotowego Poddziałania wartość wydatków poniesionych na zakup środków trwałych o wartości jednostkowej równej i wyższej niż 350 PLN netto w ramach kosztów bezpośrednich projektu oraz wydatków w ramach <i>cross-financingu</i> nie może łącznie przekroczyć 20% wydatków projektu.</p>
<p>18. Warunki uwzględniania dochodu w projekcie</p>	<p>Nie dotyczy</p>
<p>19. Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków</p>	<p>Uproszczone formy rozliczania wydatków (zgodnie z <i>Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w zakresie EFRR, EFS oraz FS na lata 2014-2020</i>):</p> <ul style="list-style-type: none"> - koszty pośrednie – rozliczane stawkami ryczałtowymi; - koszty bezpośrednie – możliwość rozliczania stawkami jednostkowymi/kwotami ryczałtowymi. W przypadku projektów,

¹⁴² Art. 65.6 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006. Wytyczne w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 (Rozdział 6 – 6.1 Ramy czasowe kwalifikowalności).

¹⁴³ Dokładny zakres cross-financingu podano w *Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020, Podrozdział 4.5.*

/forma płatności	<p>w których wartość wkładu publicznego nie przekracza wartości określonej w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w zakresie EFRR, EFS oraz FS na lata 2014-2020 stosowanie jednej z ww. form jest obligatoryjne.</p> <p>W przypadku szkoleń i kursów podnoszących kompetencje językowe i/lub TIK osób dorosłych realizowanych według założeń określonych w Wytycznych programowych w zakresie kwalifikowalności wydatków¹⁴⁴ - obowiązek rozliczania kosztów bezpośrednich stawkami jednostkowymi zgodnie z przedmiotowymi Wytycznymi.</p> <p>Forma płatności: zaliczkowa</p>
<p>20. Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna)</p>	<p>1.Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu do pomocy de minimis (Dz. Urz. UE L 352 z 24.12.2013).</p> <p>2.Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń blokowych) (Dz. Urz. UE L 187 z 26.06.2014).</p> <p>3.Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju w sprawie udzielania pomocy de minimis oraz pomocy publicznej w ramach programów operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.</p>
<p>21. Wkład ze środków unijnych na działanie (EUR)</p>	<p>25 500 000,00</p>
<p>22. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu</p>	<p>Projekty nie objęte pomocą publiczną – maks. 85% kosztów kwalifikowanych inwestycji. Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie ze schematami pomocy publicznej.</p>

¹⁴⁴ Do czasu wydania przez IZ ww. Wytycznych, założenia do szkoleń językowych i/lub komputerowych wraz ze stawkami jednostkowymi każdorazowo będą określone w Regulaminie konkursu/wezwaniu do złożenia wniosku.

<p>23. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję)</p>	<p>95% kosztów kwalifikowalnych</p>
<p>24. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych</p>	<p>5% kosztów kwalifikowalnych</p>
<p>25. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)</p>	<p>Nie dotyczy</p>
<p>26. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN)</p>	<p>Nie dotyczy</p>
<p>27. Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR)</p>	<p>Nie dotyczy</p>
<p>28. Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych</p>	<p>Nie dotyczy</p>

<p>29. Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania</p>	<p>Nie dotyczy</p>
<p>30. Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych</p>	<p>Nie dotyczy</p>

Asystent rodziny – osoba przez pewien czas wspierająca rodzinę, aby w przyszłości samodzielnie potrafiła pokonywać trudności życiowe, zwłaszcza dotyczące opieki i wychowania dzieci. Asystent rodziny towarzyszy rodzicom we wprowadzeniu zmian w swoim myśleniu, zachowaniu oraz otoczeniu, koniecznych do tego, aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i prawidłowemu rozwojowi dzieci.

Zadania, obowiązki i prawa asystenta rodziny regulują art. 12-16 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Broker edukacyjny – pośrednik między rynkiem edukacyjnym a klientem pomocy społecznej. Broker edukacyjny, w przeciwieństwie do doradcy zawodowego, który jedynie wskazuje indywidualną drogę rozwoju, dobiera kierunek, rodzaj i poziom szkolenia, kursu lub studiów oraz ustala indywidualną ścieżkę edukacyjną klienta, biorąc pod uwagę aktualne potrzeby rynku. Równocześnie broker musi uwzględniać kwalifikacje klienta oraz indywidualne możliwości psychologiczne i ekonomiczne. W przypadku osób niepełnosprawnych broker edukacyjny sprawdzi dostępność obiektu, w którym organizowane są kursy. Usługi takiego brokera mają być dla klienta bezpłatne.

Zawód brokera edukacyjnego, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania, został zaliczony do grupy specjalistów do spraw szkoleń zawodowych i rozwoju kadr z kodem zawodu 242401.

Centra Integracji Społecznej (CIS) – to jednostki organizacyjne, utworzone przez jednostkę samorządu terytorialnego (wójta, burmistrza, prezydenta miasta), organizację pozarządową lub osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego, a także spółdzielnie socjalną (zgodnie z Ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, z zastrzeżeniem, że w przypadku spółdzielni socjalnych Centrum mogą tworzyć spółdzielnie zakładane przez organizacje pozarządowe w rozumieniu przepisów o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie lub jednostki samorządu terytorialnego; a także kościoły osoby prawne zgodnie z Ustawą z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych). CIS utworzony przez jednostkę samorządu terytorialnego występuje w formie jednostki budżetowej lub samorządowego zakładu budżetowego. Utworzenie CISu w tym przypadku jest finansowane na zasadach określonych w przepisach o finansach publicznych. CIS utworzony przez organizację pozarządową jest jednostką wyodrębnioną finansowo i organizacyjnie i finansowaną z zasobów instytucji tworzących pochodzących z darowizn, zbiórek, dotacji lub innych źródeł. CIS realizuje reintegracje zawodową i społeczną osób zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez:

- kształcenie umiejętności pozwalających na pełnienie ról społecznych i osiąganie pozycji społecznych dostępnych osobom nie podlegającym wykluczeniu społecznemu;

- nabywanie umiejętności zawodowych oraz przyuczenie do zawodu, przekwalifikowanie lub podwyższenie kwalifikacji zawodowych;
- naukę planowania życia i zaspokajania potrzeb własnym staraniem zwłaszcza przez możliwość osiągnięcia własnych dochodów przez zatrudnienie lub działalność gospodarczą;
- uczenie umiejętności racjonalnego gospodarowania posiadanymi środkami pieniężnymi.

Absolwentem CISu jest osoba, która przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy uczestniczyła w zajęciach CISu i otrzymała zaświadczenie. Osoba ta jest absolwentem CIS przez okres 6 miesięcy od dnia zakończenia zajęć w centrum integracji społecznej.

Podstawą prawną funkcjonowania CIS są art. 2-16 Ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym.

Kluby Integracji Społecznej (KIS) - to jednostki organizacyjne, utworzone przez jednostkę samorządu terytorialnego, organizację pozarządową lub osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego, a także spółdzielnie socjalną (zgodnie z Ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie) KIS prowadzi reintegrację społeczną i zawodową osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w postaci:

- działań mających na celu pomoc w znalezieniu pracy na czas określony lub na czas wykonania określonej pracy, w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy u pracodawców, wykonywania usług na podstawie umów cywilnoprawnych oraz przygotowanie do podjęcia zatrudnienia lub podjęcia działalności w formie spółdzielni socjalnej;
- prac społecznie użytecznych;
- robót publicznych;
- poradnictwa prawnego;
- działalności samopomocowej w zakresie zatrudnienia, spraw mieszkaniowych i socjalnych;
- staży (zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy).

Warunkiem uczestnictwa w KIS jest realizacja kontraktu socjalnego, o którym mowa w przepisach o pomocy społecznej.

Okres uczestnictwa w KIS jest ustalany indywidualnie z każdym z uczestników.

Absolwentem KISu jest osoba, która przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy uczestniczyła w zajęciach KISu, zrealizowała postanowienia kontraktu socjalnego i posiada ważne zaświadczenie wydane przez podmiot prowadzący klub.

Absolwenci CIS i KIS mogą podjąć wspólną działalność gospodarczą w formie spółdzielni socjalnej na zasadach określonych w przepisach o spółdzielni socjalnej. Podstawą prawną funkcjonowania KIS są art. 2, 16 i 18 Ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym.

Kontrakt socjalny - pisemna umowa pomiędzy osobą korzystającą ze świadczeń pomocy społecznej a pracownikiem socjalnym, mającą na celu określenie sposobu współdziałania w rozwiązywaniu problemów osoby znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej, umożliwienia aktywizacji społeczno-zawodowej oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Podstawą prawną realizacji kontraktu socjalnego jest art. 6 i 108 Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64 poz. 593 z późn. zm.).

Osoby lub rodziny zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym:

- a) osoby lub rodziny korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej lub kwalifikujące się do objęcia wsparciem pomocy społecznej, tj. spełniające co najmniej jeden z warunków określonych w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- b) osoby przebywające w pieczy zastępczej lub opuszczające pieczę zastępczą, rodziny przeżywające trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz osoby sprawujące rodzinną pieczę zastępczą, o których mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013 r. poz. 135, z późn. zm.);

- c) osoby nieletnie, wobec których zastosowano środki zapobiegania i zwalczania demoralizacji i przestępczości zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2014 r. poz. 382);
- d) osoby przebywające w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, o których mowa w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.);
- e) osoby lub rodziny należące do mniejszości narodowych lub etnicznych, o których mowa w ustawie z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym (Dz. U. Nr 17, poz. 141, z późn. zm.), kwalifikujące się do objęcia wsparciem pomocy społecznej, tj. spełniające co najmniej jeden z warunków określonych w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- f) osoby z zaburzeniami psychicznymi, o których mowa w ustawie z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. 2011 r. Nr 231, poz. 1375),
- g) osoby z gospodarstw domowych bez osób pracujących lub z jedną osobą pracującą;
- h) osoby niesamodzielne;
- i) osoby zagrożone eksmisją;
- j) osoby odbywające kary pozbawienia wolności.¹⁴⁵

Otoczenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym – to członkowie rodzin lub inne osoby mieszkające we wspólnym gospodarstwie domowym z osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym lub w najbliższym środowisku tych osób, a także opiekunowie i podopieczni osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.

Program aktywności lokalnej – dokument tworzony w celu realizacji działań na rzecz aktywizacji społecznej i rozwiązywania problemów społeczności lokalnej oraz w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności lokalnej, gdzie ośrodek pomocy społecznej, inna jednostka organizacyjna samorządu terytorialnego lub organizacja pozarządowa inicjuje partnerstwo lokalne. Skierowany jest do osób w ramach konkretnego środowiska lub członków danej społeczności. Oznacza to, że w ramach programu można prowadzić działania aktywizacyjne adresowane do osób mieszkających na pewnej przestrzeni, obejmującej obszar gminy, dzielnicy, osiedla, sołectwa, wsi. Może to być środowisko grupy zawodowej lub społecznej (np. niepełnosprawnych, osób opuszczających pieczę zastępczą), mieszkańców bloku czy nawet kilku rodzin mieszkających w okolicy. Podstawą prawną programu jest art. 110 ust. 10 lub art. 112 ust. 13 Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

Usługi aktywnej integracji – usługi, których celem jest:

- a) przywrócenie możliwości lub zdolności uzyskania zatrudnienia lub innej formy aktywności zawodowej;
- b) rozwinięcie lub wzmocnienie samodzielności życiowej i społecznej;
- c) zapobieganie procesom ubóstwa, marginalizacji i wykluczenia społecznego.

Warsztat terapii zajęciowej, WTZ – wyodrębniona organizacyjnie i finansowo placówka stwarzająca osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. WTZ mogą być organizowane przez fundacje, stowarzyszenia, a także inne podmioty. Ich tworzenie i działalność finansuje Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) przy współudziale środków samorządu powiatowego. Zajęcia odbywające się w trakcie warsztatów są prowadzone z zastosowaniem technik terapii zajęciowej, zmierzających do rozwijania:

- umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej;
- psychofizycznych sprawności;

¹⁴⁵ Wsparcie dla osób odbywających karę pozbawienia wolności udziela się wyłącznie w ramach PO WER.

- podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych umożliwiających uczestnictwo w szkoleniu zawodowym albo podjęcie pracy.

Do uczestnictwa w warsztatach osoby niepełnosprawne są kierowane zgodnie ze wskazaniem zawartym w orzeczeniu o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności, a organizator warsztatu obowiązany jest uzgadniać kandydatury uczestników z powiatowym centrum pomocy rodzinie. Terapię na zajęciach powinno realizować się na podstawie indywidualnego programu rehabilitacji, w którym określone powinny być:

- formy rehabilitacji;
- zakres rehabilitacji;
- metody i zakres nauki umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej i umiejętności zawodowych, umożliwiających uczestnictwo w szkoleniu zawodowym albo podjęcie pracy;
- formy współpracy z rodziną lub opiekunami;
- planowane efekty rehabilitacji;
- osoby odpowiedzialne za realizację programu rehabilitacji.

W warsztacie działa rada programowa, która dokonuje okresowej (nie rzadziej niż co 3 lata) kompleksowej oceny realizacji indywidualnego programu rehabilitacji uczestnika warsztatu. Zajmuje też stanowisko w kwestii osiągniętych przez niego postępów w rehabilitacji. Podstawą prawną funkcjonowania WTZ są art. 10, 10a i 10b Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Zakład Aktywności Zawodowej (ZAZ) - rozwiązanie prawne wprowadzone art. 29-31 Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych i doprecyzowane Decyzją KE K(2007)3050 z dnia 27 czerwca 2007 r a także Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 lipca 2012 w sprawie ZAZ. Nie jest samodzielną formą prawną – jest organizacyjnie i finansowo wydzieloną jednostką, która uzyskała status ZAZ. O jego utworzenie ubiegać się mogą jednostki i organizacje wymienione w ustawie (powiat, gmina, fundacja, stowarzyszenie, inna organizacja społeczna), których statutowym zadaniem jest rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych. ZAZ tworzy się przede wszystkim w celu rehabilitacji zawodowej poprzez zatrudnianie osób niepełnosprawnych z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności i określonych w ustawie grup osób z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności (u których stwierdzono autyzm, upośledzenie umysłowe lub chorobę psychiczną), a także przygotowania ich do życia w otwartym środowisku. ZAZ może prowadzić działalność usługowo-wytwórczą. Zgodnie z KPRES ZAZ przynależy do dwóch grup podmiotów ekonomii społecznej: podmiotów reintegracyjnych oraz podmiotów sfery gospodarczej.

Zatrudnienie wspierane - rodzaj wsparcia o charakterze doradczym i finansowym, z którego mogą skorzystać osoby, wykazane w art. 1 ust. 2 Ustawy o zatrudnieniu socjalnym, mające szczególne trudności w wejściu lub powrocie na otwarty rynek pracy. Zatrudnienie wspierane może być realizowane w formie:

- prac społecznie użytecznych na zasadach określonych w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;
- skierowania do pracy;
- rzecznictwa, poradnictwa zawodowego, psychologicznego i społecznego dla osób realizujących prace społecznie użyteczne w rozumieniu przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, podejmujących zatrudnienie, działalność gospodarczą, zakładających lub przystępujących do spółdzielni socjalnych.

Zatrudnienie wspierane realizowane jest w ramach indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego lub kontraktu socjalnego, o którym mowa w przepisach o pomocy społecznej. Po zakończeniu uczestnictwa w zajęciach w Centrum Integracji Społecznej (CIS) lub w Klubie Integracji Społecznej (KIS), a w uzasadnionych przypadkach także przed jego zakończeniem, jednak nie wcześniej niż po 6 miesiącach uczestnictwa w nich, na wniosek kierownika CIS, pracownika socjalnego i uczestnika, a w przypadku uczestnictwa w KIS – na wniosek pracownika socjalnego

może on zostać skierowany przez powiatowy urząd pracy do pracy: u pracodawcy lub w CIS. Skierowanie do pracy u pracodawcy odbywa się na podstawie umowy zawartej między starostą a tymże pracodawcą, w której pracodawca zobowiązuje się do zatrudnienia skierowanego uczestnika przez okres nie krótszy niż 12 miesięcy, a starosta do refundowania pracodawcy części wypłaconego tej osobie wynagrodzenia przez okres pierwszych 12 miesięcy, w wysokości nieprzekraczającej:

- 1) **100%** zasiłku dla bezrobotnych wraz ze składką na ubezpieczenia społeczne, w **pierwszych 3 miesiącach**;
- 2) **80%** zasiłku dla bezrobotnych wraz ze składką na ubezpieczenia społeczne, w **3 kolejnych miesiącach**;
- 3) **60%** zasiłku dla bezrobotnych wraz ze składką na ubezpieczenia społeczne, w **następnych 6 miesiącach**.

Refundacji, o której mowa powyżej, dokonuje starosta ze środków Funduszu Pracy, w okresach miesięcznych na podstawie wniosku pracodawcy, w terminie 30 dni od dnia jego złożenia.

Refundacja jest udzielana jako pomoc de minimis zgodnie z rozporządzeniem Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis (Dz. Urz. UE L 352 z 24.12.2013r.).

Podstawą prawną realizacji zatrudnienia wspieranego jest art. 2, 15 b i 16 Ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym .

Zatrudnienie wspomagane - istotę tej formy zatrudnienia stanowi zatrudnienie osoby niepełnosprawnej na otwartym rynku pracy przy asyście wspomagającego ją trenera pracy. Zatrudnienie wspomagane obejmuje pomoc i wsparcie ze strony trenera pracy lub asystenta pracy zarówno w początkowym etapie jakim jest poszukiwanie i zdobycie pracy jak i w etapie końcowym czyli ułatwienie adaptacji nowego środowiska pracy oraz asysta w wykonywaniu obowiązków zawodowych. Zatrudnienie wspomagane stanowi formę aktywizacji zawodowej dla osób niepełnosprawnych z orzeczonym znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, które nie są w stanie samodzielnie uzyskać i utrzymać pracy zarobkowej na otwartym rynku bez specjalnego wspomaganie. Polskie prawo nie reguluje kwestii związanych z zatrudnieniem wspomaganiem (kwestii związanych z trenerem pracy czy asystentem zawodowym). Wymiar i rodzaj wsparcia jest określany na podstawie indywidualnych potrzeb podopiecznego. Zapewnia osobie niepełnosprawnej możliwość podejmowania decyzji w sprawie swojej aktywności zawodowej, prawo do pracy oraz odzyskanie poczucia przynależności do społeczeństwa.